

Eerste eilegsels van roodwangschildpadden in Nederland

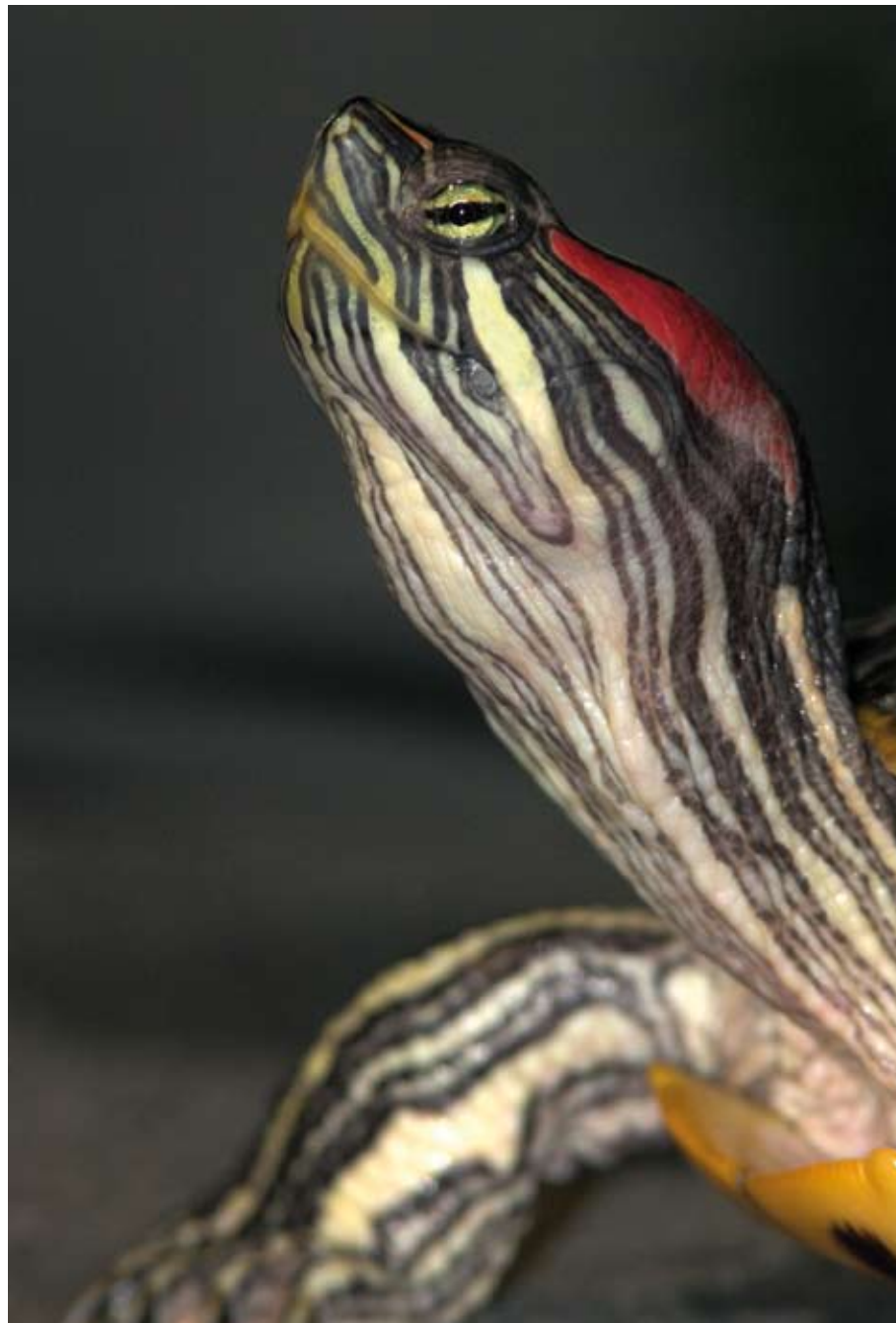
Jelger Herder

Uitgezette exemplaren van de uit Noord-Amerika afkomstige roodwangschildpad worden sinds vele jaren in Europa en ook in Nederland aangetroffen. Tot vorig jaar (2006) waren er bij RAVON geen zekere veldwaarnemingen van eilegsels bekend. In 2006 werd dit voor het eerst in het vrije veld geconstateerd. Er zijn echter geen aanwijzingen dat deze eieren uitgekomen zijn.

De meeste waterschildpadden worden waargenomen in en rond stedelijk gebied (Bruekers & van der Keijlen, 1997). Dit hangt samen met het feit dat daar de meeste mensen wonen en dus de meeste schildpadden worden gehouden en worden losgelaten.

In 1997 is een importverbod voor de roodwangschildpad (*Trachemys scripta elegans*) ingevoerd. Daarna zijn er naast de roodwangschildpad ook nauwverwante soorten en ondersoorten opgedoken zoals de geelwangschildpad (*Trachemys scripta troostii*), de geelbuikschildpad (*Trachemys scripta scripta*) en de zaagrugschildpad (*Graptemys pseudogeographica*). Nog steeds echter hebben veel waarnemingen betrekking op roodwangschildpadden. Tot op heden is er geen succesvolle voortplanting geconstateerd in Nederland. In heel Europa zijn slechts enkele gevallen van succesvolle voortplanting bekend en dan enkel uit Zuid-Europa (Spanje, Italië en Frankrijk).

De warme zomer van 2006 heeft de roodwangschildpadden uit het 'Wilhelminagat' bij Ooij aangezet tot het leggen van eieren. Toen Ap Siebelink op een morgen, eind juni 2006, zijn hond uit liet zag hij een vrouwtje roodwangschildpad op een grasveld ongeveer 30 meter van de plas een nestkuil graven. Met haar voorpoot maakte ze een kuil in de grond van ongeveer 15 cm diep en 4 cm in doorsnee. Vervolgens keerde ze zich om en deponeerde ze tien tot twaalf witte eieren in de kuil. Tot slot maakte ze de aarde naast de nestkuil nat door er op te plassen en schoof ze met haar achterpoten de aarde in het gat. Fotograaf Ab Bergmans was nog net op tijd ter plaatse om onderstaande foto te maken. Of de eieren zijn uitgekomen is de vraag. De ontwikkeling duurt ruim 2 maanden en

Eierleggende
roodwangschildpad,
juni 2006

Foto: Ab Bergmans

**WIJ ZORGEN
VOOR EEN
VEILIGE
OVERSTEEK**

www.aco.nl

**ACO Pro Tunnels en geleidings-
wanden voor amfibieën**

Veel amfibieën moeten de oversteek van een autoweg met de dood bekopen. Het ACO Pro systeem biedt een oplossing voor de lange termijn. D.m.v. geleidingswanden worden de dieren naar de tunnels geleid waar ze kunnen beginnen aan een veilige oversteek.

ACO BV 0314 - 368 280

waarschijnlijk hebben ze de zeer natte en koude maand augustus van 2006 niet overleefd. Voor zover bekend zijn er geen jongen waargenomen. In Amsterdam blijkt eveneens een waarneming te zijn gedaan van een eierleggende roodwangschildpad (mond. mededeling Remco Daalder), waaruit blijkt dat het geval in de Ooij niet op zichzelf staat.

Een recent Duits artikel beschrijft de vondst van een jonge roodwangschildpad in Baden-Württemberg (Duitsland) in 2004. Hierbij wordt beargumenteerd dat dit jonge dier het resultaat is van succesvolle voortplanting in de vrije natuur tijdens de warme zomer van 2003 (Pieh & Laufer, 2006). In het verleden werd de mogelijkheid dat roodwangschildpadden zich succesvol zouden kunnen gaan voortplanten in Nederland nog wel eens verworpen (Bruekers & van der Keijlen 1997; Tilmans & Janssen, 2001). Sindsdien is het opwarmende klimaat echter meer in de belangstelling komen te staan en worden de kansen op succesvolle voortplanting hoger ingeschat (Creemers, 2004). Mocht de trend van warmere zomers zich verder doorzetten, dan is ook succesvolle voortplanting op termijn niet meer uit te sluiten. Omdat de soort ruim verspreid over Nederland wordt aangetroffen, zou dit snel tot populaties kunnen leiden. Dit proces zou echter nog afgeremd kunnen worden: bij roodwang- en andere waterschildpadden bepaalt de omgevingstemperatuur tijdens de eiontwikkeling of er mannetjes dan wel vrouwtjes uit de eieren komen (Lageweg & IJlst, 1993). Regelmatig wordt hierom aangenomen dat in het relatief koude Europa alleen mannetjes uit zouden komen. Toch blijken in Frankrijk zowel mannetjes als vrouwtjes uit eieren van roodwangschildpadden te komen (Cadi *et al.*, 2004).

Literatuur

- Bruekers J. & H. van der Keijlen, 1997. Roodwangschildpadden, een gevaar voor de Nederlandse flora en fauna? - De Nederlandse Schildpaddenvereniging.
- Cadi, A., V. Delmas, A.C. Prévot, Julliard, P. Joly, C. Pieau & M. Girondot, 2004. Successful reproduction of the introduced slider turtle (*Trachemys scripta elegans*) in the South of France. - Aquatic Conservation: Marine & Freshwater Ecosystems 14: 237-246.
- Creemers, R., 2004. Amfibieën en reptielen: honkvast. In: R. Roos & S. Woudenberg (red.). Opgewarmd Nederland: klimaatverandering, natuur, water, landbouw, effecten, aanpak. P. 69-71.
- Tilmans, R.A.M. & S. Jansen, 2001. De roodwangschildpad in Limburg. Verspreiding en mogelijke bedreiging voor de inheemse herpetofauna. - Natuurhistorisch Maandblad 90(7): 128-133.
- Lageweg, W. & L. IJlst, 1993. Broedtemperatuur en sekshormonen bij de roodwangschildpad (*Trachemys scripta*) en de Europese moerasschildpad (*Emys orbicularis*): een directe relatie. - Lacerta 51(5): 145-151.
- Pieh, A. & H. Laufer, 2006 Die Rotwangen-Schmuckschildkröte (*Trachemys scripta elegans*) in Baden-Württemberg - mit Hinweis auf eine Reproduktion im Freiland - Zeitschrift für Feldherpetologie 13: 225-234.

Jelger Herder
Stichting RAVON
Postbus 1413
6501 BK Nijmegen